

УДК 330.322.1:338.486.2

І. Пурська, к. е. н., доцент

С. Білоус, к. е. н., асистент

Львівський національний університет імені Івана Франка

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ СУБ'ЄКТАМИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

У статті досліджено такі способи фінансування інвестиційних проектів, як власні та позичкові фінансові кошти, податкові пільги та нетрадиційні методи фінансування проекту. Визначено та розглянуто основні джерела фінансування інвестиційної діяльності, досліджено рівень їх застосування в практичній діяльності суб'єктів підприємництва України та встановлено причини такої ситуації. Значна увага приділяється аналізу діючих податкових пільг в Україні, які можуть виступати джерелами фінансового забезпечення інвестиційної діяльності. Зокрема, проаналізовано такі пільги в оподаткуванні як прискорена амортизація та податкові канікули. Також розглянуто нетрадиційні джерела фінансування інвестиційних проектів, такі як бізнес-ангели, венчурні фонди, бізнес-інкубатори, бізнес-акселератори, краудфандінг. На основі результатів аналізу, автором виділено найперспективніші джерела залучення фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проектів суб'єктами туристичної діяльності. Також встановлено, що туристичним підприємствам доцільно використовувати стратегію інтеграції з метою розподілу витрат та ризиків у процесі реалізації перспективних проектів.

Ключові слова: *способи/методи фінансування інвестиційних проектів, джерела фінансування інвестиційної діяльності, позичкові фінансові ресурси, власні фінансові кошти, податкові пільги, туристичні проекти, суб'єкти туристичної діяльності.*

SOURCES OF INVESTMENT PROJECTS FINANCING BY SUBJECTS OF TOURIST ACTIVITY OF UKRAINE

The article investigates the following ways of investment projects financing, such as own and borrowed funds, tax incentives and non-traditional methods of financing the project. The author determined and studied the main sources of investment activity financing, investigated the level of their application in the practical activity of business entities of Ukraine and defined the causes of such situation. Considerable attention is paid to the analysis of existing tax privileges in Ukraine, which may serve as sources of financial support for investment activity. In particular, the author analyzed such tax incentives as accelerated depreciation and tax holidays. This article defined non-traditional sources of financing investment projects, such as business angels, venture funds, business incubators, business accelerators, crowd funding. Based on the results of the conducted analysis, the author identifies the most perspective sources of attraction of financial resources for realization of investment projects by the subjects of tourist activity. It is also established that it is expedient for tourist enterprises to apply an integration strategy to allocate costs and risks in the process of implementing investment projects.

Key words: methods of investment projects financing, sources of financing of investment activity, loan financing resources, own funds, tax privileges, tourism projects, subjects of tourism activity.

Постановка проблеми. Затяжна економічна криза та макроекономічна нестабільність в Україні призвела до різкого зменшення кількості туристичних підприємств. За даними державної служби статистики України за 2013-2015 рр. кількість суб'єктів туристичної діяльності зменшилась на 37,25% (з 5071 од. у 2013 році до 3182 од. у 2015 р.). Крім цього, за цей період діючі суб'єкти туристичного бізнесу показали незначне зростання обсягів доходу від надання туристичних послуг, що було пов'язано з високим рівнем інфляційних та девальваційних процесів у країні [1; 2]. Однак, у 2016 році результати діяльності туристичних підприємств почали покращуватись, а саме зросла кількість суб'єктів туристичного підприємництва на 9,2% (з 3182 од. у 2015 р. до 3506 од. у 2016 р.); збільшився обсяг доходу від надання туристичних послуг у розрахунку на одного туроператора на 42% та одного турагента на 37,19% [3].

Очевидно, що економічне пожвавлення в Україні активізувало розвиток туристичного бізнесу та загострення питань пошуку фінансових ресурсів для реалізації перспективних інвестиційних проектів. Важливими залишаються питання модернізації матеріально-технічної бази туризму, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних туристичних продуктів, впровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій у процес виробництва та надання туристичних послуг шляхом реалізації перспективних інвестиційних проектів. Тому питання пошуку джерел фінансування проектів є дуже актуальними для розвитку вітчизняного туристичного бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні аспекти управління фінансовими ресурсами в проектній діяльності

суб'єктів підприємництва розглянуті в працях вітчизняних фахівців: В.М. Бабаєва, В.М. Бороноса, М.О. Гоменюк, Л.С. Кобилянського, О.М. Крайнік, О.М. Кузьмак, Л.О. Кустріч, Н.О. Ноздріни, Н.О. Петренко, О.І. Полотая, Г.М. Тарасюк, Н.І. Тахтаджиєвої, В.І. Ткаченка, Р.Б. Тяна, Б.І. Холода, В.І. Ящук та інших. Водночас автори здебільшого розглядають теоретико-методологічні аспекти процесу фінансування проектної діяльності, а також вивчають питання управління ресурсами проекту, складання кошторису та проектного бюджету, контролю фінансових ресурсів тощо.

Окремі аспекти залучення фінансових ресурсів у реалізацію інвестиційних проектів, у тому числі і туристичних, розглянуті в працях К.В. Бікузіна, К.Е. Борблік, Н.І. Дрокіни, І.В. Колодяжної, Є.А. Стефанович, Р. Тринька, Ю.В. Чабан, О.М. Шуплат та інших [7-11; 13; 18; 21]. Однак, проведений аналіз вищевказаних публікацій засвідчує, що джерела фінансування інвестиційної діяльності висвітлені достатньо фрагментно. По-перше, частково розглянуті власні кошти, позичкові фінансові ресурси та нетрадиційні джерела фінансування проектів. По-друге, практично не вивчений рівень застосування джерел проектного фінансування в практичній діяльності підприємств. По-третє, не дослідженими залишаються питання використання державних податкових пільг як джерел фінансування проектів. По-четверте, зовсім невивчені способи фінансування туристичних проектів.

Формування цілей статті. Узагальнення джерел фінансування інвестиційних проектів, які практикуються суб'єктами підприємницької діяльності, визначення найбільш перспективних способів залучення коштів у туристичні проекти підприємств сфери туризму, а також аналіз наявних податкових пільг в Україні як різновиду фінансового забезпечення проектної діяльності.

Виклад основного матеріалу. У Законі України «Про інвестиційну діяльність» виділяються такі джерела фінансування інвестиційної діяльності:

- власні фінансові ресурси інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);
- позичкові фінансові кошти інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);
- залучені фінансові кошти інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);
- бюджетні інвестиційні асигнування;
- безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств і громадян [4].

В Україні, як і раніше, головним джерелом фінансування проектів залишаються власні кошти підприємств, за рахунок яких у 2016 році освоєно 69,4% капіталовкладень. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 9,4 % капітальних інвестицій. Натомість частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила лише 7,1 %, а частка коштів іноземних інвесторів – 2,9 % (рис. 1) [5].

Причинами такої ситуації є макроекономічна нестабільність та непрогнозованість економічної та політико-правової ситуації в Україні, висока вартість комерційних кредитів, складність отримання державної фінансової допомоги для реалізації інвестиційних проектів, високий рівень недовіри іноземних інвесторів до країни. Як результат, інвестиційні проекти в основному фінансуються з власних джерел підприємства.

Самофінансування проекту, як вказувалось, передбачає використання власних коштів підприємства – статутного (акціонерного) капіталу, чистого прибутку, амортизаційних відрахувань, власних заощаджень та резервів.

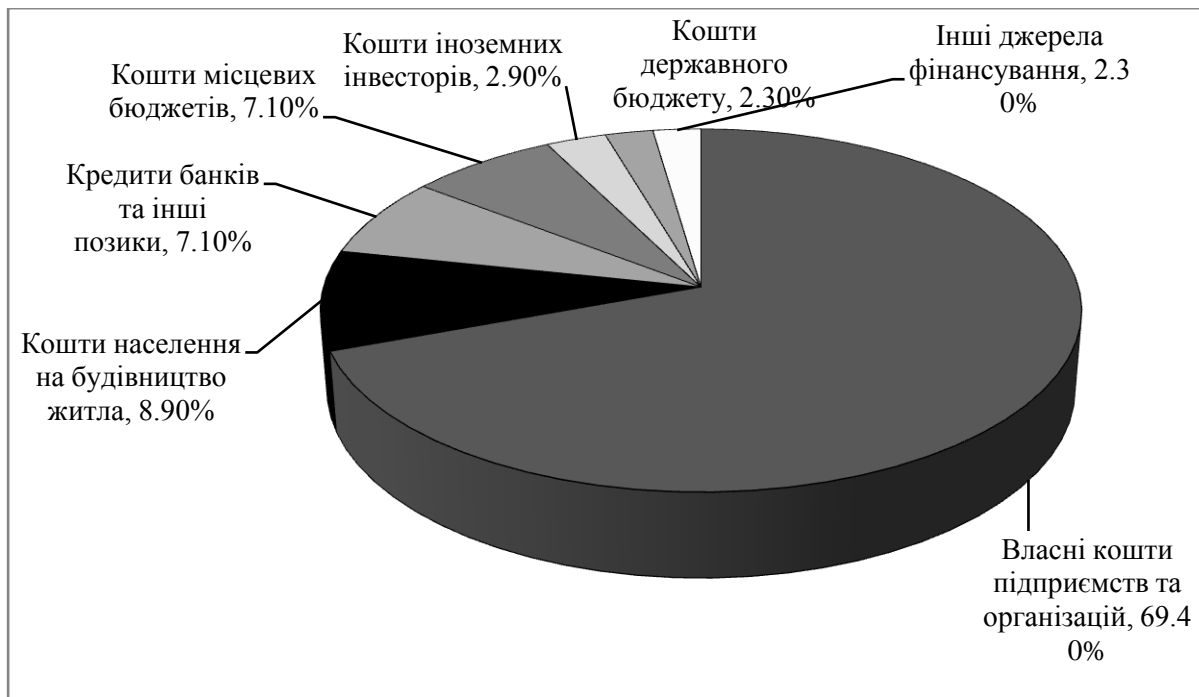

Рис. 1. Розподіл капітальних інвестицій за джерелами фінансування

Джерело: [5]

Амортизаційні відрахування – це специфічний вид фінансових ресурсів суб'єкта підприємницької діяльності, які накопичуються для подальшого використання як джерела відтворення вартості основних засобів в амортизаційному фонді й можуть бути залучені для реалізації інвестиційних проектів.

Сьогодні в Україні діє прискорена амортизація основного капіталу. Амортизація нараховується в розмірах, що перевищують реальне зношення продуктивного капіталу і є різновидом податкової субсидії для підприємців, оскільки зменшує оподатковуваний прибуток, прискорює оборот основного капіталу та технологічне оновлення виробництва. Відповідно до Податкового кодексу виділяється 16 груп основних засобів, для яких встановлено мінімально допустимі терміни їх амортизації (від 2 до 20 років). Наприклад, для групи 4 «машини та обладнання» і групи 5 «транспортні засоби» мінімально допустимі строки корисного використання лише 5 років, для групи 6 «інструменти, прилади, інвентар, меблі» – 4 роки [6]. Безперечно, такі податкові пільги дають змогу не лише швидше

модернізувати матеріально-технічну базу туристичного підприємства, а й сформувати певний амортизаційний фонд.

Іншим важливим джерелом фінансових ресурсів є позичкові фінансові кошти. Сюди можна віднести такі види позик:

- кредитні кошти, надані банками чи іншими кредиторами;
- облігаційні позики;
- випуск акцій;
- іноземні інвестиції;
- інвестиційний лізинг;
- бюджетне фінансування [7; 8; 9; 10;11].

На кредитні кошти, як зазначалось, припадає незначна доля капітальних інвестицій (лише 7,1%). Попри це частка банківських кредитів у структурі капітальних інвестицій також останнім часом стрімко падає. За даними Держстату, із 8,8% у 2014 р. вона знизилася до 5,2% у січні–червні 2017-го [12]. Це пов'язано з високою вартістю комерційних кредитів в Україні, необхідністю оформлення застави та загрозою значних фінансових втрат через зміни часових меж реалізації проекту.

В Україні емісія облігацій підприємств також не знайшла широкого розповсюдження у зв'язку з нерозвиненістю фондового ринку, невисокими розмірами статутного фонду багатьох підприємств. Окрім цього, у зв'язку із введенням в Україні акцизу на купівлю-продаж цінних паперів, облігації підприємств практично втратили своє значення як інвестиційний інструмент. До того ж здійснювати емісію облігацій мають право виключно юридичні особи й таке джерело залучення інвестиційних ресурсів під силу лише підприємствам з великим розміром статутного фонду [13].

Натомість випуск акцій є більш уживаним методом фінансування інвестиційних проектів в українській практиці, хоча може використовуватись лише підприємствами, які за організаційно-правовою

формою є акціонерним товариством та мають право юридичної особи. Так, загальний обсяг прямих інвестицій у вигляді акціонерного капіталу на 31 грудня 2016 р. склав 37656 млн дол., що на 1,5 млрд дол., або на 3,98%, більше від минулорічного показника. Водночас обсяг прямих інвестицій у 2016 р. суттєво менший за їх обсяг у 2010-2015 рр. (табл.1) [14].

Якщо розглядати надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України, то спостерігається негативна динаміка з 2010 р. до 2015 р. Водночас у 2016 р. відбулось зростання їх обсягу в розмірі 14,6%. Однак обсяг прямих іноземних інвестицій є незначним і на кошти іноземних інвесторів припадає лише 2,9% капіталовкладень [5; 14].

Таблиця 1

**Обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну,
2010-2016 рр. (млн дол. США) [14]***

Станом на 01.01	Прямі інвестиції в Україну	Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України
2010	38 992,9	5 851,2
2011	45 370,0	6 033,7
2012	48 197,6	5 290,7
2013	51 705,3	5 462,1
2014	53 704,0	2 451,7
2015	40 725,4	3 763,7
2016	36 154,5	4 405,8
31.12.2016	37 655,5	-

*без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, за 2014–2016 рр. – також без частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: [14]

Іншим перспективним джерелом фінансування проектів є лізинг. Це особливий вид інвестиційної діяльності, за якої лізингодавець надає лізингоотримувачеві певні матеріально-технічні засоби на визначений термін і за відповідну плату. При цьому право власності залишається у

лізингодавця на термін дії договору, хоча в подальшому орендовані засоби можуть викуплятися лізингоодержувачем за залишковою вартістю.

За результатами 2016 р., за версією Асоціації лізингодавців України ринок лізингу склав 0,2% від ВВП країни і близько 6% від усіх капітальних інвестицій, а саме – 6,9 млрд грн. Структура лізингового ринку: 70% – автомобілі, 27-28% – сільськогосподарська і спеціальна техніка [15]. Тому лізинг є значно кращою альтернативою порівняно з банківським кредитом. До того ж ним можуть скористатись невеликі підприємства, які не мають коштів на придбання устаткування та не можуть надати заставу.

Що ж стосується бюджетного фінансування інвестиційних проектів, то воно здійснюється здебільшого у рамках фінансування державних цільових програм. Як наслідок, на бюджетні кошти припадає лише 2,1% капітальних інвестицій. Зокрема, в 2016 р. обсяг кредитів із державного бюджету становив 7,1 млрд грн, які були направлені на фінансування програм державного розвитку [16].

На нашу думку, до способів залучення інвестиційних ресурсів варто також віднести і податкові пільги. Зокрема, серед діючих пільг в оподаткуванні доцільно виділити податкові канікули. Скористатись податковими канікулами можна, якщо реалізація інвестиційного проекту передбачає створення нового підприємства. Так, податкові канікули, згідно із ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні від 21 грудня 2016 року № 1797-VIII» вводяться з 1 січня 2017 року до 31 грудня 2021 року. Ці канікули означають застосування нульової ставки податку на прибуток для тих платників, річний дохід яких не перевищує 3 млн грн, зарплата їх працівників перевищує 2 мінімальні, що відповідають одному із таких критеріїв:

- утворені після 1 січня 2017 року;

– діючі, в яких протягом 3 попередніх років щорічний обсяг доходів не перевищує 3 млн грн, та середньооблікова кількість працівників складала 5-20 осіб;

– зареєстровані платниками єдиного податку до 1 січня 2017 р., в яких за останній календарний рік обсяг виручки від реалізації продукції становив до 3 млн грн, а середньооблікова кількість працівників складала 5-50 осіб [17].

Безперечно, податкові канікули можуть виступати джерелом фінансування перспективних проектів, адже такі пільги дають можливість підприємству акумулювати додаткові кошти та використовувати їх для розвитку та зміцнення позицій на ринку.

До джерел фінансування інвестиційних проектів варто віднести і їх інвестування через нетрадиційні (альтернативні) інструменти: бізнес-ангели, венчурні фонди, бізнес-інкубатори, бізнес-акселератори, краудфандінг [8; 10].

Бізнес-ангел – приватний інвестор, що вкладає гроші в інноваційні проекти (стартапи) на етапі створення підприємства в обмін на повернення вкладень та долю в капіталі (зазвичай блокуючий пакет, а не контрольний) [8, с.452-453]. Як правило, ангельські інвестори не вимагають застави, їх не цікавить кредитна історія підприємства, вони готові фінансувати проекти на їх самому початковому етапі за умови, якщо вони принесуть непоганий прибуток [18].

Сьогодні в Україні діють:

– Асоціація приватних інвесторів України (АПУ), яка є членом European Business Angel Network (EBAN). Вона об'єднує бізнес-ангелів, портфельних інвесторів та венчурні фонди;

– Спільнота Uangel, яке об'єднує понад 3 десятки приватних інвесторів. За два роки існування ця спільнота профінансувала понад 80 проектів на суму близько 7 мільйонів доларів [18].

Бізнес-інкубатор – організація, яка надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та середнього підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності [19].

Здебільшого інкубатори надають інфраструктуру для здійснення бізнесу (офіс, оргтехніку, зв'язок) за цінами, нижчими від ринкових; забезпечують навчання та консалтингові послуги (сприяють участі у тренінгах та тематичних заходах, надають послуги консультантів, менторів, допомагають провести маркетингові дослідження, скласти бізнес-план); допомагають у залученні інвестицій та здійснюють пост-супровід проекту.

Бізнес-акселератори призначені для добре опрацьованих стартапів, заснованих на бізнес-ідеї, яка, з досить високою часткою ймовірності, може бути реалізована. До роботи в акселераторах допускаються проекти, які пройшли ретельний відбір експертів. Головне їхнє завдання полягає в тому, щоб спільно зі стартаперами за обмежений період створити інвестиційно-привабливий продукт на рівні робочої версії або прототипу. Нерідко такі проекти згодом отримують венчурне фінансування від фондів, що працюють безпосередньо з таким акселератором.

Учасник акселератора може отримати такий перелік послуг як менторство (технологічні, фінансові, юридичні бізнес консультації), навчання, інфраструктуру (офісний простір та техніку), інформаційну підтримку, передпосівні інвестиції та зв'язки з інвесторами [20].

Краудфандинг (англ. crowdfunding, crowd – «громада, гурт, юрба», funding – «фінансування», тобто «фінансування громадою») – це співпраця людей, які добровільно об'єднують свої гроші чи інші ресурси разом, для підтримки перспективних та креативних ідей, проектів, організацій та людей [8; 18].

Краудфандинг фактично є альтернативним способом залучення безповоротних інвестицій у проект на початкових етапах його розвитку. Для залучення фінансових ресурсів необхідно зареєструватись на спеціалізованих краудфандингових сайтах та слідувати їхнім інструкціям.

Порівняно новою формою інвестування для України є венчурне фінансування. Венчурний капітал – це особлива форма капіталу інвесторів, які готові фінансувати достатньо ризиковані інноваційні проекти з високим рівнем прибутковості. Інвестори фактично виступають як замовники майбутніх нововведень, якщо вони виявляються успішними – як співвласники новоутвореної фірми [8].

Варто зазначити, що нетрадиційні методи фінансування проектів починають розвиватись досить швидкими темпами. За даними Української асоціації венчурного та приватного капіталу «UVCA» за 2016 рік, обсяг венчурного інвестування становить \$88 млн дол., а за підсумками 2017 р. обсяг венчурних інвестицій в українські проекти-стартапи збільшився більш ніж утричі і досяг 300 млн дол. [21].

Висновки. На основі вищепроведеного аналізу, можна визначити такі найбільш перспективні способи залучення коштів для реалізації проектів туристичними підприємствами як:

- власні фінансові кошти загалом та амортизаційні відрахування зокрема;
- позичкові кошти (випуск акцій та інвестиційний лізинг);
- податкові канікули (якщо реалізація інвестиційного проекту передбачає створення нового підприємства);
- нетрадиційні форми залучення фінансових ресурсів (бізнес-ангели, венчурні фонди, бізнес-інкубатори, бізнес-акселератори, краудфандінг).

Водночас крім таких методів покриття витрат на реалізацію перспективних проектів, підприємствам сфери туризму варто також

скористатись стратегіями інтеграції та створенням стратегічних союзів. Інтеграція передбачає встановлення різного виду співпраці між технічно однорідними суб'єктами туристичної діяльності (горизонтальна інтеграція) або ж із суб'єктами, які працюють в різних секторах туристичної галузі з метою реалізації перспективних туристичних проєктів та надання комплексного туристичного продукту. До форм такої інтеграції можна віднести угоди про проведення спільних маркетингових заходів на туристичному ринку (маркетингових досліджень, рекламної компанії, рекламних турів), договори про спільне відкриття певних туристичних напрямів, спільну організацію чартерних перевезень тощо.

Укладання таких угод дозволяє розподілити витрати і ризики, пов'язані з реалізацією нових туристичних проєктів, дає змогу фірмам обмінюватись знаннями, навиками та досвідом ведення бізнесу, а також полегшує вихід організації на нові закордонні туристичні ринки.

Список використаних джерел

1. Туристична діяльність в Україні у 2014 році: статистичний бюлетень / [відповід. за вип. Кармазін О.О.] // Державна служба статистики України. – Київ, 2015. – 76 с.
2. Туристична діяльність в Україні у 2015 році: статистичний бюлетень / [відповід. за вип. Кармазін О.О.] // Державна служба статистики України. – Київ, 2016. – 76 с.
3. Туристична діяльність в Україні у 2016 році: статистичний бюлетень / [відповід. за вип. Кармазін О.О.] // Державна служба статистики України. – Київ, 2017. – 76 с.
4. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 1560-ХІІ від 18 вересня 1991 року [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

5. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні за 2016 рік [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
6. Занько Б. Амортизація основних засобів / Б. Занько // Вісник. Офіційно про податки. Офіційне видання Державної фіскальної служби України. – 2017. – № 41. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006196-amortizatsiya-osnovnikh-zasobiv>.
7. Дрокіна Н.І. Джерела фінансування інноваційних проектів на туристичних підприємствах [Електронний ресурс] / Н. І. Дрокіна. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/77.pdf.
8. Колодяжна І. В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України / І. В. Колодяжна, К. Е. Борблік // Економіка і суспільство. – 2017. – № 9. – С.448-453.
9. Стефанович Є. А. Інвестиційні проекти та джерела їх фінансування / Є. А. Стефанович // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 20. – С. 8-12.
10. Тринько Р. Джерела фінансування туристичної галузі: проблеми та шляхи вирішення / Р. Тринько, Я. Григор'єва // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2015. – № 11. – С. 35-39. – (Серія економічна).
11. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. ред. В.М. Бороноса. – Суми: Вид-во СумДУ, 2012. – 539 с.
12. Ковалівська С. Українське економічне «диво» – рейтинги зростають, а обсяги інвестицій падають [Електронний ресурс] / С. Ковалівська // Дзеркало тижня. – 2017. – № 6. – Режим доступу: https://dt.ua/macrolevel/ukrayinske-ekonomichne-divo-reytingi-zrostayut-a-obsyagi-investiciy-padayut-261332_html.
13. Біккузін К.В. Обґрунтування вибору методів інвестування / К.В. Біккузін // Системи обробки інформації. – 2012. – № 8 (106). – С. 5-7.

14. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
15. Дядюра А. ТОП-3 трендів на ринку лізингу в Україні [Електронний ресурс] / А. Дядюра // Agravery – аграрне інформаційне агентство. – Режим доступу: <http://agravery.com/uk/posts/author/show?slug=top-3-treniv-na-rinku-lizingu-v-ukraini>.
16. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2016 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf.
17. Пугач Р.І. Податкові канікули для малого та середнього бізнесу: правило чи виняток [Електронний ресурс] / Р. І. Пугач // Українське право. – Режим доступу: <http://ukrainepravo.com/scientific-thought/pravova-pozytsiya/podatkovyi-kanikuly-dlya-malogo-ta-serednogo-biznesu-pravylo-chy-vunyatok/>.
18. BestInvestpro [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bestinvestpro.com>.
19. Про затвердження Порядку реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва: Постанова Кабінету Міністрів України № 510 від 21 травня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/510-2009-%D0%BF>.
20. Ярмач О. Стартап-інкубатори та бізнес-акселератори в Україні: що та де шукати? [Електронний ресурс] / Оксана Ярмач // Рейтинг банківських послуг. — Режим доступу: http://www.bankchart.com.ua/biznes/rozvitok_biznesu/statti/startap_inkubatori_ta_biznes_akseleratori_v_ukrayini_scho_ta_de_shukati.
21. Українська асоціація венчурного та приватного капіталу UVCA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uvca.eu/ua>.

REFERENCES:

1. Karmazin, O.O. (Eds.). (2015). Turystychna diialnist v Ukraini u 2014 rotsi: statystychnyi builetен [Tourist activity in Ukraine in 2014: statistical bulletin]. Kyiv: Derzhavna Sluzhba statystyky Ukrainy [in Ukrainian].
2. Karmazin, O.O. (Eds.). (2016). Turystychna diialnist v Ukraini u 2015 rotsi: statystychnyi builetен [Tourist activity in Ukraine in 2015: statistical bulletin]. Kyiv: Derzhavna Sluzhba statystyky Ukrainy [in Ukrainian].
3. Karmazin, O.O. (Eds.). (2017). Turystychna diialnist v Ukraini u 2016 rotsi: statystychnyi builetен [Tourist activity in Ukraine in 2016: statistical bulletin]. Kyiv: Derzhavna Sluzhba statystyky Ukrainy [in Ukrainian].
4. Pro investytsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18 veresnia 1991 roku № 1560-XII [Law of Ukraine on investment activities of 18.09.1991 number 1560-XII]. zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> [in Ukrainian].
5. Infomatsiino-analitychni materialy shchodo investytsiinogo klimatu v Ukraini za 2016 rik [Information and analytical materials on the investment climate in Ukraine for 2016]. <http://www.me.gov.ua>. Retrieved from <http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&tag=Investitsiino-innovatsiinaPolitika> [in Ukrainian].
6. Zanko, B. (2017). Amortyzatsiia osnovnykh zasobiv [Depreciation of fixed assets]. Visnyk. Ofitsiino pro podatky. Ofitsiine vydannia Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy – Bulletin. Officially about taxes. Official Publication of the State Fiscal Service of Ukraine, 41. Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006196-amortizatsiya-osnovnikh-zasobiv> [in Ukrainian].
7. Drokina, N.I. Dzherela finansuvannia innovatsiinykh proektiv na turystychnykh pidpriemstvakh [Sources of innovative projects financing of tourist enterprises]. Retrieved from http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/77.pdf [in Ukrainian].

8. Kolodiazhna, I.V. & Borblik, K.E. (2017). Dzherela finansuvannia innovatsiinoi diyalnosti pidpriemstv Ukrainy [Innovation activity financing sources of enterprises of Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo – Economics and Society*, 9, 448-453 [in Ukrainian].
9. Stefanovych, YE.A. (2010). Investytsiini proekty ta dzherela yikh finansuvannia [Investment projects and sources of their financing]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, 20, 8-12 [in Ukrainian].
10. Trynko, R. & Hryhorieva, YA. (2015). Dzherela finansuvannia turystychnoi haluzi: problemy ta shliakhy vyrishennia [Sources of tourism financing: problems and solutions]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv*, 11, 35-39 [in Ukrainian].
11. Boronosa, V.M (2012). *Finansovyi menedzhment* [Financial management]. Sumy : Vyd-vo SumDY [in Ukrainian].
12. Kovalivska, S. (2017). Ukrainske ekonomichne «dyvo» – reitynhy zrostaiut, a obsiahy investytsii padaiut [Ukrainian economic «wonder» –ratings are increasing, while volumes of investments are falling]. *Dzerkalo tyzhnia – Mirror of the week*, 6. Retrieved from <https://dt.ua/macrolevel/ukrayinske-ekonomichne-divo-reytingi-zrostayut-a-obsyagi-investiciy-padayut-261332.html> [in Ukrainian].
13. Bikkuzin K. (2017). Obgruntuvannia vyboru metodiv investuvannia [Justification of the choice of investment methods]. *Systemy obrobky informatsii – Information processing systems*, 8(106), 5-7 [in Ukrainian].
14. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. <http://ukrstat.gov.ua>. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/zd/pik/pik_u/pik_rik_2014.html [in Ukrainian].

15. Diadiura A. (2017). TOP-3 trendiv na rynku lizynhu v Ukraini [Top-3 trends in the leasing market in Ukraine]. Agravery – ahrarne informatsiine ahentstvo. – Agravery – an agrarian news agency. <http://agravery.com/>. Retrieved from <http://agravery.com/uk/posts/author/show?slug=top-3-treniv-na-rynku-lizingu-v-ukraini> [in Ukrainian].
16. Biudzhetniyi monitorynh: analiz vykonannia biudzhetu za 2016 rik [Budget Monitoring: Analysis of Budget Execution in 2016]. Ibser.org.ua. Retrieved from http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2016_monitoring_ukr_0.pdf [in Ukrainian].
17. Puhach R. (2017). Podatkovi kanikuly dlia maloho ta seredn'oho biznesu: pravylo chy vyniatok [Tax holidays for small and medium-sized enterprises: a rule or an exception]. Ukrainiske pravo – Ukrainian law. <http://ukrainepravo.com/>. Retrieved from <http://ukrainepravo.com/scientific-thought/pravova-pozytsiya/podatkovi-kanikuly-dlya-malogo-ta-seredn%60ogo-biznesu-pravylo-chy-vyniatok/> [in Ukrainian].
18. Ofitsiinyi sait platformy «BestInvestpro» [The official website of the platform «BestInvestpro»]. Retrieved from <http://bestinvest.pro/> [in Ukrainian].
19. Pro zatverdzhennia poriadku reiestratsii orhanizatsii, diialnist yakykh spriamovana na zadovolennia potreb subiektiv maloho ta seredn'oho pidpriemnytstva: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 travnia 2009 r. № 510 [On Approval of the Procedure for Registration of Organizations, whose activities are aimed at meeting the needs of small and medium-sized enterprises: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 510 dated May 21, 2009.]. zakon0.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/510-2009-%D0%BF> [in Ukrainian].
20. Yarmak O. (2013). Startup-inkubatory ta biznes-akseleratory v Ukraini: shcho ta de shukaty? [Start-up incubators and business accelerators in Ukraine: what and where to look for?]. Reitynh bankivskikh posluh – Rating of banking services. <http://www.bankchart.com.ua/>. Retrieved from

http://www.bankchart.com.ua/biznes/rozvitok_biznesu/statti/startap_inkubatori_ta_biznes_akseleratori_v_ukrayini_scho_ta_de_shukati [in Ukrainian].

21. Ofitsiyni sait Ukrainskoi asotsiatsii venchurnoho ta pryvatnoho kapitalu UVCA [The official website of the Ukrainian Venture Capital and Private Equity Association, UVCA]. Retrieved from <http://uvca.eu/ua> [in Ukrainian].